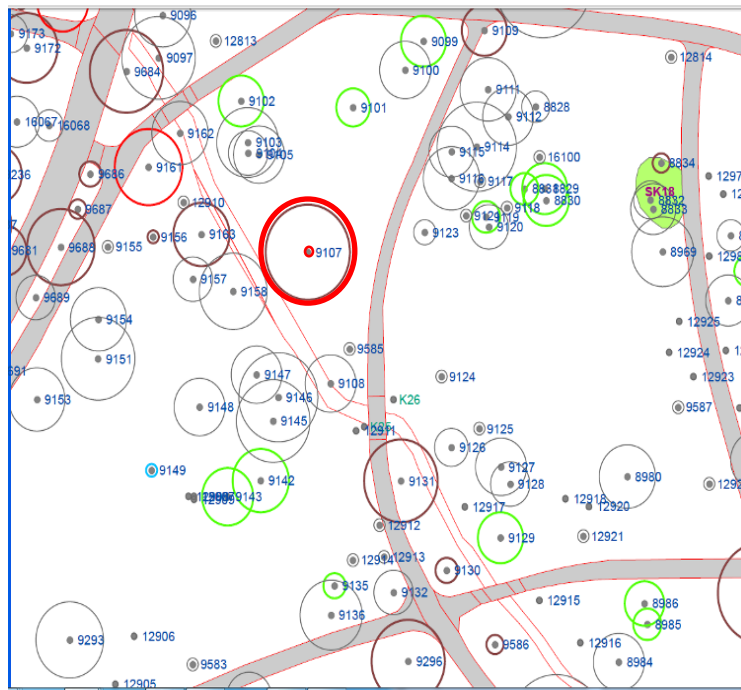

Odborné vyjádření ke stavu platanu javorolistého ve Starém parku ve Stromovce a doporučení pěstební opatření

Arbonet, s.r.o., znalecká kancelář, Ing. Pavel Wágner

Minulost, význam a výchozí stav

Předmětný platan je cenným exemplářem s mohutným kmenem (ve Stromovce asi největším) svého druhu. Historicky je s vysokou pravděpodobností jedním z prvních, jedinců, kteří byli kolem roku 1835 introdukovány do Stromovky a do Prahy vůbec. Je posledním z trojice mohutných stromů, kterou tvořil spolu s dnes již neexistujícím dubem uherským a dubem velkoplodým, které oba rostly v jeho blízkosti. Platan je působivý svým umístěním v trávnickové ploše a zejména mohutným osobitým kmenem s výraznými kořenovými náběhy.

Jedná se o významného senescentního jedince, stromového veterána, dlouhodobě poškozeného v důsledku odlomení mohutné kosterní větve v minulosti. Ve výšce 3-5 m nad zemí zeje po odlomené kosterní větvi obrovská rána, která je dnes již zcela vyhnílá a tvoří již dutinu. Infekce a hniloba s následným rozpadem dřeva) postupuje vertikálně jak do báze kmene, tak do kosterních větví. Tato masivní infekce má za následek oslabování nosných částí (zbytkové stěny kmene i kosterních větví), které jsou zásadní pro udržení stability. Pokračující hniloba pak systematicky oslabuje mechanickou stabilitu celého stromu. To se projevuje přítomností plodnic dřevokazných hub, zejména rezavce štětinatého a troudnatce kopytovitého, které svým působením rozkládají mechanicky pevné dřevo, což rapidně snižuje stabilitu.

Z výše uvedených důvodů byl v roce 2016 započatý proces stabilizace stromu s cílem postupného přechodu na stabilní živé torzo v souladu se standardem SPPK A02 009 Speciální zásahy na stromech. Primární periferie koruny byla a stále je vitalitně oslabená. Projevují se na ní příznaky senescence (stárnutí) zejména prosychání, odumírání od obvodu koruny, malé přírůstky, slabá regenerační schopnost ve vrcholových partiích koruny. Ve spodních partiích naopak strom bohatě regeneruje.

Hlavním nebezpečím je možné selhání kmene v místě rozsáhlé dutiny a výrazně ztenčené zbytkové stěny solidního dřeva. Dále nebezpečí pádu kosterních větví, v důsledku jejich velké váhy a napadení dřeva hnilobou.

Takto postižené větve jsou nebezpečné, i když nejsou namáhány např. větrem, ale mohou se v důsledku narušení dřeva, které je v permanentním napětí, zlomit i v úplném bezvětří. Proto je nutné dále pokračovat v plánované redukci koruny s cílem tak velkého odlehčení, aby nedošlo k nekontrolovatelnému odlomení kosterních větví nebo dokonce zlomu kmene.

V roce 2016 byl platan výrazně zredukován o více než 30 % z výchozího objemu koruny. S ohledem na velikost, historický, kompoziční a biologický význam i tradici mohutných stromů v této lokalitě, byl započatý proces stabilizačních opatření s cílem co nejdéle tohoto jedince na stanovišti udržet, a to třeba časem i ve formě živého torza. V tomto procesu je třeba nyní dále pokračovat, aby se naplnil pěstební cíl stabilního živého torza, které může mít i relativně dlouhodobou perspektivu. Toto řešení je akceptovatelným kompromisem mezi požadavkem na zajištění odpovídající provozní bezpečnosti a zachováním stromu mimořádného významu.

Toto stanovisko podporuje i pasáž standardu SPPK A02 009 Speciální zásahy na stromech, o torzech:

3.4.1 Torzo vzniká samovolným rozpadem koruny stromu nebo je výsledkem několika fází obvodových redukcí (S-RO či PB-RO), postupného či jednorázového sesazení koruny z důvodů stabilizace.

3.4.2 Torza lze záměrně vytvářet v opodstatněných případech (viz 2.2) ze stromů, které odpovídají definici senescentního stromu (viz 3.2).

3.4.3 Důvodem pro vytváření torz může být jedno z následujících kritérií:

- *zvýšená biologická hodnota dle 3.2.5 až 3.2.6 spojená s významnou destabilizací stromu,*
- *absence možnosti stabilizace stromů s významnou dimenzí (viz 3.2.2) jako alternativa kácení,*
- *vysoká historická hodnota dřeviny v dané lokalitě,*
- *potřeba zachování autentických prvků v kompozici.*

3.4.4 Torza lze vytvářet a udržovat jako:

- *živá,*
- *odumřelá.*

3.4.5 Živá torza jsou vytvářena a udržována za účelem zajištění další existence hodnotných dřevin.

Podporovány jsou přirozené regenerační mechanismy a tvorba náhradní korunové struktury. Nadále je nutné kromě kontroly jejich stability provádět i pravidelné redukce vznikajícího obrostu.

Návrh zásahu

Cílem našeho návrhu je, aby předmětný platan na stanovišti ještě co nejdelší dobu rostl a plnil svou funkci. Doporučuje se proto pokračovat v postupném přechodu na živé stabilní torzo další redukcí koruny o 30% a lokální redukcí dílčích kosterních větví až o 50% dle návrhu popsáném v tabulce a dle orientačního zákresu plánované redukce.

Budoucnost

Z hlediska maximální objektivity posouzení stromu je třeba připustit i riziko, že další reakce na navrhovaný řez nebude ve vrcholových partiích zcela pozitivní. Stejně tomu bylo i po redukci z roku 2016. Ve vrcholové části je vitalita stále výrazně snižena, ale ve spodní části je výborná (typické pro fázi senescence stromu). Je tedy pravděpodobné pokračování trendu, že odumírání koruny bude pokračovat až k úrovni, kde je vitalita výborná. Dosavadní reakce koruny však ukazují, že by v budoucnu mělo být torzo dlouhodobě udržitelné, pokud bude i nadále ohrázeno sekundární korunou. Zůstala by tak zachována mohutnost kmene i jeho druhotné biologické funkce, a přitom by byla zajištěna odpovídající provozní bezpečnost. Platan by pak bylo možné i nadále dlouhodobě stabilizovat podobně, jako např. památný platan na Karlové nám. Proto je třeba i v budoucnu nadále pokračovat v procesu stabilizace s cílem udržení funkce stromu.

Příloha č. 1 - vizualizace přibližné úrovně doporučené redukce koruny

Přesná úroveň jednotlivých řezů bude konzultována při realizaci s odborným technickým dozorem přímo v terénu dle aktuální situace a stavu posouzeného přímo v koruně.

